

The relationship between Family Communication Patterns and High-Risk Behaviors in Adolescents: The Mediating Role of Big Five Personality Traits

Reza Abbasirad¹ , Mohammad Rostami^{2*} , Mohadeseh Fasihi³ , Niloofar Sarhangi⁴ , Soliman Ahmadboukani⁵

1. Department of Counseling, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran. Email: abbasiradreza@yahoo.com
2. Corresponding Author, Department of Counseling, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran. Email: m.rostami@uok.ac.ir
3. Department of Counseling, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran. Email: fasihi.mh1@gmail.com
4. Department of Counseling, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran. Email: niloufarsarhangiee@gmail.com
5. Department of counseling, Faculty of Education and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. Email: arezbookani@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:
Received: 10 sep 2022
Revised: 20 Oct 2022
Accepted: 16 Nov 2022
Published: 23 Sep 2024

Keywords:
Adolescents, Big Five Personality Traits, Family Communication Patterns, High-Risk Behaviors.

ABSTRACT

The aim of the current research was to investigate the mediating role of the big five personality traits in the relationship between family communication patterns and high-risk behaviors in adolescents. The current investigation employed path analysis as its methodology. The statistical population encompasses all secondary school pupils in Bushehr city during the academic year of 2021-2022. As a sample from this population, 259 students (78 male and 181 female) were selected using the available sampling procedure. The instruments consist of Koerner and Fitzpatrick's Family Communication Patterns Questionnaire-Revised Form (RFCP), and Iranian Teenagers' Riskiness Questionnaire (IARS), and Barbanelli's Big Five Personality Factors Questionnaire (BFQ-C). The data analysis was conducted using the structural equation method and the SPSS-25 and AMOS-24 software. The findings of this study suggest a significant and negative relationship between the conversation factor and high-risk behaviors ($r=-0.318, P<0.01$) and a significant and positive relationship between the conformity factor and high-risk behaviors ($r=0.228, P<0.01$) in adolescents. The reduction of high-risk behaviors in adolescents can be achieved through the conversation factor in familial communication patterns, as well as the personality traits of extroversion and conscientiousness. During the development of educational and intervention programs for adolescents, therapists and school counselors should prioritize these variables.

Cite this article: Abbasirad, R., Rostami, M., Fasihi, M., Sarhangi, N., & Ahmadboukani, S. (2024). The relationship between Family Communication Patterns and High-Risk Behaviors in Adolescents: The Mediating Role of Big Five Personality Traits. *Journal of Applied Psychological Research, 15*(3), 61-78. doi: 10.22059/japr.2024.347299.644359.

Publisher: University of Tehran Press
DOI: <https://doi.org/10.22059/japr.2024.347299.644359>

© The Author(s).

رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و رفتارهای پرخطر در نوجوانان: نقش واسطه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت

رضا عباسی راد^۱، محمد رستمی^{۲*}، محدثه فصیحی^۳، نیلوفر سرهنگی^۴، سلیمان احمدبوکانی^۵

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران. رایانامه: abbasiradreja@yahoo.com
۲. نویسنده مسئول، استادیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران. رایانامه: m.rostami@uok.ac.ir
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران. رایانامه: fasihi.mh1@gmail.com
۴. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران. رایانامه: niloufarsarhangiee@gmail.com
۵. دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه: arezbookani@yahoo.com

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش واسطه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت در رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و رفتارهای پرخطر در نوجوانان بود. روش مطالعه مدل مسیر بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر بوشهر در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که از این جامعه به روش نمونه‌گیری در دسترس، ۲۵۹ دانش‌آموز (۷۸ پسر و ۱۸۱ دختر) به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده کوئرنر و فیتزپاتریک-فرم تجدیدنظر شده (RFCP)، پرسشنامه خطرپذیری نوجوانان ایرانی (IARS) و پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت باربانلی (BFQ-C) بودند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری و نرم‌افزارهای SPSS-25 و AMOS-24 استفاده شد. یافته‌های مطالعه نشانگر رابطه معنی‌دار و منفی بین عامل گفت‌و شنود با رفتارهای پرخطر ($r = -0.318$; $P < 0.01$) و رابطه معنی‌دار و مثبت عامل هم‌نواپی با رفتارهای پرخطر ($r = 0.228$; $P < 0.01$) در نوجوانان بود. الگوهای ارتباطی خانواده مبتنی بر گفت‌و شنود و نیز ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی می‌توانند در کاهش رفتارهای پرخطر نوجوانان مؤثر باشند. درمانگران و مشاوران مدارس باید بر این متغیرها در حین توسعه برنامه‌های مداخله‌ای و آموزشی خود تأکید داشته باشند.

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۰۷/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۲۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

کلیدواژه‌ها:

الگوهای ارتباطی خانواده، پنج عامل بزرگ شخصیت، رفتارهای پرخطر، نوجوانان.

استناد: عباسی راد، ر.، رستمی، م.، فصیحی، م.، سرهنگی، ن.، و احمدبوکانی، س. (۱۴۰۳). رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و رفتارهای پرخطر در نوجوانان: نقش واسطه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت. فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۱۵(۳)، ۶۱-۷۸. doi: 10.22059/japr.2024.347299.644359

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران

DOI: <https://doi.org/10.22059/japr.2024.347299.644359>

© نویسندگان.

۱. مقدمه

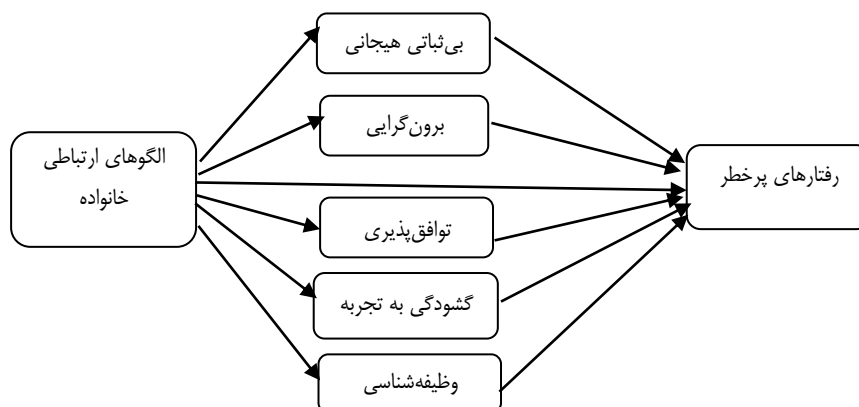
نوجوانی با تغییرات زیستی و اجتماعی مشخص می‌شود. این دوره در رشد نوجوانان بسیار تأثیرگذار است و ممکن است تعدادی از آنان به سمت رفتارهای پرخطر کشیده شوند (داولیویرا پینیرو و همکاران^۱، ۲۰۲۲). رفتارهای پرخطر^۲ به رفتارهایی اطلاق می‌شوند که سلامت جسمانی و روانی نوجوانان و جوانان را در معرض آسیب و تهدید قرار می‌دهند و برای خود فرد و اطرافیان مشکلات جبران‌ناپذیری را در پی دارند (فریدمن و همکاران^۳، ۲۰۱۱). از شایع‌ترین این نوع رفتارها می‌توان به پرخاشگری و خشونت، سوءمصرف موادمخدر، سیگار و مشروبات الکلی، اعتیاد، روابط نامشروع جنسی، رانندگی‌های بی‌پروا، انجام ورزش‌های خطرناک، عادات غذایی ناسالم، درگیری‌های فیزیکی و اقدامات غیرقانونی اشاره کرد (سان و همکاران^۴، ۲۰۲۱). نوجوانان در محدوده ۱۵ تا ۱۹ سالگی رفتارهای پرخطر بیشتری از خود نشان می‌دهند و پژوهش‌ها همبستگی زیادی را بین اکثر رفتارهای پرخطر نشان داده‌اند (کوالسکی و همکاران^۵، ۲۰۲۱). پیش‌بینی‌های سازمان جهانی بهداشت^۶ بیانگر آن است که تا سال ۲۰۳۰، تعداد مرگ‌ومیر حاصل از مصرف سیگار و دخانیات به‌عنوان یکی از جدی‌ترین رفتارهای پرخطر به حداقل ۱۰ میلیون نفر در سال برسد که اگر پیامدهای جسمی، روانی و اجتماعی حاصل از آن، از جمله مصرف موادمخدر، پرخاشگری و خشونت و روابط نامشروع جنسی نیز در نظر گرفته شود، آسیب‌های ناشی از این نوع رفتارها به‌مراتب بیشتر خواهد بود (چینچیللا و کاسون^۷، ۲۰۱۶). پژوهش‌های داخلی میزان شیوع رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان را حدود ۴۴/۷ درصد برآورد کرده‌اند که همچنان رو به افزایش است (دلالتگر لنگرودی و همکاران، ۱۳۹۷). براساس یک مطالعه فراتحلیل، شیوع مصرف موادمخدر، مصرف الکل، استعمال دخانیات، قلیان و روابط خارج از ازدواج در نوجوانان ایرانی به‌ترتیب چهارم، نه، نه، بیست و بیست درصد است (بهادیوند و همکاران^۸، ۲۰۲۱). خانواده به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل در ارتکاب و یا عدم ارتکاب به رفتارهای پرخطر در نوجوانان مطرح است (ساوول و همکاران^۹، ۲۰۲۲؛ شک، زی و لین^{۱۰}، ۲۰۱۵). درواقع هر زمان خانواده از کارکرد مطلوبی برخوردار باشد، سطح مناسبی از ابعاد روانی-اجتماعی فرزندان قابل‌پیش‌بینی است و هر زمان نظام خانواده دچار اختلال شود و روابط پرتعارضی بین والدین با فرزندان رواج یابد، ارتباطات خانوادگی ناپایدار و گسسته خواهد شد که اثرات مخربی بر اعضای خانواده بر جای می‌گذارد و زمینه رفتارهای آسیب‌زا و پرخطر را فراهم می‌آورد (بنسون و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۵؛ هامن و همکاران^{۱۲}، ۲۰۱۹). از جمله مدل‌های مطرح که به نحوه تعاملات و مفاهیم پیام‌های ردوبدل شده بین اعضای خانواده می‌پردازد، الگوهای ارتباطی خانواده^{۱۳} است (کوئرتر و فیتزپاتریک^{۱۴}، ۲۰۰۲). الگوهای ارتباطی خانواده، ساختار علمی از دنیای ظاهری خانواده است که براساس نحوه ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر، اینکه درباره چه چیزی با هم گفتگو می‌کنند یا چه کاری را با هم انجام دهند و به‌طور کلی چه معنایی از این ارتباطات دارند، تعریف می‌شود (محمدی‌زاده و میرهاشمی، ۱۳۹۹). دو بعد اصلی الگوهای ارتباطی خانواده شامل جهت‌گیری گفت‌و شنود (شامل ویژگی‌هایی مانند مشارکت آزاد و راحت در تعاملات، بحث و تبادل نظر و تصمیم‌گیری جمعی) و جهت‌گیری همنوایی (شامل ویژگی‌هایی نظیر تأکید بر همسانی نگرش‌ها و عقاید و اطلاعات از بزرگسالان و والدین) است. رابطه منفی بین الگوهای ارتباطی بدکارکرد بین والدین و نوجوانان با افزایش رفتارهای پرخطر جنسی در نوجوانان گزارش شده است (سیاح پوتری و همکاران^{۱۵}، ۲۰۲۰). شواهد مختلف نشان داده است نوجوانانی که ارتباطات درون‌خانوادگی نامطلوبی دارند، به‌طور کلی

1. de Oliveira Pinheiro et al.
2. risky behaviors
3. Friedman et al.
4. Sun et al.
5. Kowalski et al.
6. World Health Organization
7. Chinchilla & Kosson
8. Bahadivand et al.
9. Savell et al.
10. Shek, Xie, & Lin
11. Benson et al.
12. Hamann et al.
13. family communication patterns
14. Koerner, & Fitzpatrick
15. Syah Putri et al.

رفتارهای پرخطر بیشتری را نیز نشان می‌دهند (شک و همکاران، ۲۰۱۵). در همین رابطه نشان داده شده است رابطه مثبت والدین با فرزند، رفتارهای پرخطر نوجوانان (کو و همکاران^۱، ۲۰۱۵) و علائم افسردگی آنان را کاهش می‌دهد (برانجی و همکاران^۲، ۲۰۱۰).

یکی از مهم‌ترین عواملی که نقش مؤثری در پیش‌بینی رفتارها از جمله رفتارهای پرخطر دارند، ویژگی‌های شخصیتی است (دی‌کلمنت، هانسن، و پونتون^۳، ۲۰۱۳). آلپورت از اولین نظریه‌پردازان در این زمینه، شخصیت را ساختاری پویا درون فرد متشکل از سیستم‌های روانی-جسمانی می‌داند که رفتار و افکار مشخصه آن را تعیین می‌کنند (آلپورت^۴، ۱۹۶۰). یکی از جامع‌ترین و رشدیافته‌ترین نظریه‌ها در رابطه با ابعاد شخصیت، مدل پنج عامل بزرگ شخصیت^۵ مک‌کری و کاستا^۶ (۲۰۰۴) است که بیانگر جنبه‌های اساسی و مهم ساختار شخصیت شامل روان‌رنجورخویی (بی‌ثباتی هیجانی)^۷، برون‌گرایی^۸، توافق‌پذیری^۹، گشودگی به تجربه^{۱۰} و وظیفه‌شناسی^{۱۱} است (جنسن^{۱۲}، ۲۰۱۵). شواهد مختلف بیان می‌کنند تغییرات در ویژگی‌های شخصیتی که به‌طور ویژه در نوجوانی رخ می‌دهد، احتمال رفتارهای پرخطر را در میان نوجوانان افزایش می‌دهد (لی و یونگ^{۱۳}، ۲۰۱۲). بر همین اساس پژوهش‌ها نشان می‌دهند افراد با ویژگی روان‌رنجورخویی به‌دلیل تجربه انواع عواطف منفی از جمله اضطراب، احساس گناه و خودخوری، دچار تنیدگی روانی می‌شوند و بیشتر مستعد رفتارهای پرخطر هستند (گیلوک و پستلتک^{۱۴}، ۲۰۱۵). سایر پژوهش‌ها نیز نشان داده‌اند ویژگی‌های شخصیتی همچون روان‌رنجورخویی، گشودگی به تجارب، برون‌گرایی و مسئولیت‌پذیری در بروز رفتارهای پرخطر نقش دارند (گوپتا و همکاران^{۱۵}، ۲۰۱۷؛ سینگ^{۱۶}، ۲۰۲۲). روان‌شناسان برای مدت طولانی در تلاش برای درک پویایی‌های شخصیت بوده‌اند. باین‌حال اهمیت آن در مطالعه رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان هنوز کاملاً مشهود نیست (سینگ، ۲۰۲۲). مطالعات قبلی ارتباط قابل‌توجهی بین این عوامل و رفتارهای پرخطر در میان بزرگسالان را شناسایی کرده‌اند (گراهام و همکاران^{۱۷}، ۲۰۱۷). همچنین شواهدی نیز از توان واسطه‌ای ویژگی‌های شخصیتی در بروز رفتارهای پرخطر (مصرف مواد) به‌ویژه در دوره میانسالی (توریانو و همکاران^{۱۸}، ۲۰۱۲) و نیز پیش‌بینی خودکارآمدپنداری تحصیلی دانش‌آموزان گزارش شده است (باعزت و همکاران، ۱۳۹۵). بر همین اساس مطالعه حاضر بررسی می‌کند که آیا ممکن است مشابه بزرگسالان، هم در موضوع پیش‌بینی و هم در موضوع واسطه‌ای روابط و یافته‌های مشابهی در بین نوجوانان نیز گزارش شود. با توجه به شیوع و رشد زیاد رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان و نیز اهمیت توجه و تأکید بر خانواده به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین عوامل مؤثر محافظت‌کننده و کنترل‌کننده رفتارها در جامعه و نیز خلأهای ذکر شده در موضوع رابطه ویژگی‌های شخصیتی، مطالعه حاضر، رابطه بین ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده و رفتارهای پرخطر در نوجوانان با نقش واسطه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت را بررسی می‌کند. اهداف مطالعه حاضر عبارت‌اند از: بررسی رابطه بین گفت‌و شنود با رفتارهای پرخطر در نوجوانان با نقش واسطه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت؛ بررسی رابطه بین هم‌نواپی با رفتارهای پرخطر در نوجوانان با نقش واسطه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت.

1. Qu et al.
2. Branje et al.
3. Diclemente, Hansen & Ponton
4. Allport
5. five factor model
6. McCrae & Costa
7. neuroticism
8. extraversion
9. agreeableness
10. openness to experience
11. conscientiousness
12. Jensen
13. Lee & Jung
14. Giluk & Postlethwaite
15. Gupta et al.
16. Singh
17. Graham et al.
18. Turiano et al.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

۲. روش

۲-۱. جامعه، نمونه و روش اجرا

روش پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع مدل مسیر است. جامعه آماری آن شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر بوشهر در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ است. کلانین^۱ (۲۰۲۳) تعداد نمونه‌های کافی برای انجام روش معادلات ساختاری را حداقل ۲۰۰ نفر پیشنهاد می‌کند؛ بنابراین در این پژوهش، مطابق با کلانین (۲۰۲۳) و به روش نمونه‌گیری دردسترس، ۲۵۹ دانش‌آموز دوره دوم متوسطه به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. پیش از اجرای تحلیل آماری به غربالگری داده‌ها و شناسایی پرت‌های تک‌متغیره با نمودار باکس و پرت‌های چندمتغیره با آماره ماهالانوبیس پرداخته شد که در هیچ‌یک از آزمودنی‌ها حذف نشد.

ابتدا مجوزهای لازم از اداره آموزش و پرورش شهرستان بوشهر دریافت شد و اهداف پژوهش برای متصدیان بیان شد. به‌علت شرایط دشوار پاندمی کووید-۱۹ در زمان اجرای پژوهش و عدم امکان دسترسی حضوری به دانش‌آموزان، ابتدا پرسشنامه‌ها در قالب گوگل فرم طراحی و تنظیم شدند و سپس لینک پرسشنامه‌ها از طریق شبکه مجازی مخصوص آموزش و پرورش (شبکه مجازی شاد) در دسترس دانش‌آموزان قرار گرفت. شایان ذکر است از آنجا که امکان دسترسی حضوری به نمونه‌ها و استفاده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی وجود نداشت، از روش نمونه‌گیری دردسترس برای انتخاب نمونه‌ها استفاده شد. در این پژوهش، ملاک ورود به مطالعه شامل دانش‌آموزان دختر و پسر مشغول به تحصیل در دوره متوسطه دوم و تمایل و اعلام رضایت آگاهانه به شرکت در پژوهش و ملاک خروج شامل تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها یا عدم همکاری به هر دلیل از سوی دانش‌آموزان بود. همراه با لینک پرسشنامه‌ها، توضیحات لازم درمورد اهداف پژوهش، عدم اجبار در مطالعه، حفظ محرمانگی اطلاعات شخصی مشارکت‌کنندگان و نحوه پاسخگویی به پرسشنامه‌ها به دانش‌آموزان ارائه شد. تمامی اصول اخلاقی در این مقاله در نظر گرفته شد. شرکت‌کنندگان از هدف تحقیق و مراحل اجرای آن مطلع شدند. آن‌ها همچنین از محرمانه بودن اطلاعات خود اطمینان داشتند و می‌توانستند هر زمان که بخواهند مطالعه را ترک کنند و در صورت تمایل، نتایج تحقیق در اختیار آن‌ها قرار بگیرد. اصول کنوانسیون هلسینکی نیز رعایت شد.

۲-۲. ابزار سنجش

۲-۲-۱. پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده - فرم تجدیدنظر شده^۲ (RFCP)

این پرسشنامه را کوئرنر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) با هدف بررسی زمینه‌های ارتباطی خانواده ساختند. پرسشنامه الگوهای ارتباطی خانواده دارای ۲۶ سؤال و دو مقیاس جهت‌گیری گفت‌و شنود^۳ (سوالات ۱ تا ۱۵) و جهت‌گیری هم‌نواپی^۴ (سوالات ۱۶ تا ۲۶)

1. Kline
2. Revised Family Communication Patterns (RFCP)
3. conversation orientation
4. conformity orientation

است که جواب هر سؤال با روش درجه‌بندی لیکرت پنج‌درجه‌ای هیچ‌وقت (نمره یک) تا همیشه (نمره پنج) توسط آزمودنی‌ها نمره‌گذاری می‌شود. کوئرنر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) اعتبار (ضریب آلفای کرونباخ) مقیاس را $0/89$ (دامنه $0/92$ تا $0/84$) برای بعد گفت‌وشنود و $0/79$ (دامنه $0/84$ تا $0/73$) برای بعد هم‌نوایی گزارش کردند. همچنین آن‌ها ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی را برای هر سه روایی محتوایی، ملاکی و سازه گزارش دادند. در ایران کوروش‌نیا و لطیفیان (۱۳۸۶) برای بعد گفت‌وشنود آلفای $0/87$ و برای بعد هم‌نوایی آلفای $0/81$ و با استفاده از روش تحلیل عاملی، روایی مطلوبی برای این ابزار گزارش کرد. همچنین ارزش ویژه دو عامل گفت‌وشنود و هم‌نوایی در تحلیل عاملی به ترتیب $6/48$ و $3/26$ بود (کوروش‌نیا و لطیفیان، ۱۳۸۶). براساس نمونه فعلی در این مطالعه، میانگین واریانس استخراج‌شده جهت‌گیری گفت‌وشنود (۱۵ سؤال اول) و جهت‌گیری هم‌نوایی خانواده (۱۱ سؤال بعدی) به ترتیب $0/546$ و $0/446$ و مقادیر پایایی ترکیبی^۱ به ترتیب $0/947$ و $0/897$ بود. در پژوهش حاضر، مقدار عددی آلفای کرونباخ برای جهت‌گیری گفت‌وشنود (۱۵ سؤال اول) $0/95$ و جهت‌گیری هم‌نوایی خانواده (۱۱ سؤال بعدی) $0/90$ به‌دست آمد.

۲-۲-۲. پرسشنامه خطرپذیری نوجوانان ایرانی (IARS)^۲

این پرسشنامه را زاده‌محمدی و احمدآبادی (۱۳۸۷) با هدف سنجش میزان خطرپذیری و رفتارهای پرخطر نوجوانان ایرانی ساختند. این پرسشنامه دارای ۳۸ سؤال و ۷ مقیاس راندگی خطرناک (سؤالات ۱ تا ۶)، خشونت (سؤالات ۷ تا ۱۱)، سیگارکشیدن (سؤالات ۱۲ تا ۱۶)، مصرف موادمخدر (سؤالات ۱۷ تا ۲۴)، مصرف الکل (سؤالات ۲۵ تا ۳۰)، دوستی با جنس مخالف (سؤالات ۳۱ تا ۳۴) و رابطه و رفتار جنسی (سؤالات ۳۵ تا ۳۸) است که پاسخ‌های هریک از سؤالات با روش طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای هرگز (نمره یک) تا همیشه (نمره پنج) نمره‌گذاری می‌شود. کسب نمرات بالا در پرسشنامه حاکی از خطرپذیری زیاد است. در مطالعه اصلی، روایی سازه پرسشنامه به روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و تأیید شد. بر همین اساس تحلیل عاملی اکتشافی با مؤلفه‌های اصلی نشان داد این پرسشنامه شامل ۷ زیرمقیاس است و $64/84$ درصد واریانس خطرپذیری را تبیین می‌کند. همچنین میزان آلفای کرونباخ برای کل مقیاس $0/94$ و برای خرده‌مقیاس‌ها در دامنه $0/93$ الی $0/74$ گزارش شد (زاده‌محمدی و احمدآبادی، ۱۳۸۷). مقادیر پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج‌شده در مطالعه حاضر برای پرسشنامه خطرپذیری نوجوانان ایرانی به ترتیب $0/963$ و $0/447$ و مقدار عددی آلفای کرونباخ $0/96$ به‌دست آمد.

۲-۲-۳. پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت برای کودکان باربانلی (BFQ-C)^۳

این پرسشنامه براساس مطالعه باربانلی و همکاران^۴ (۲۰۰۳) درمورد اندازه‌گیری پنج عامل بزرگ و اساسی شخصیت کودکان و نوجوانان ساخته شده است. پرسشنامه دارای ۶۵ سؤال و ۵ مقیاس برون‌گرایی^۵ (سؤالات ۲، ۱۱، ۱۳، ۱۶، ۲۱، ۲۷، ۳۲، ۳۸، ۴۵، ۴۷، ۵۱، ۵۶، ۶۰، ۶۴)، توافق‌پذیری^۶ (سؤالات ۴، ۸، ۱۵، ۱۷، ۲۹، ۳۱، ۳۹، ۴۱، ۴۹، ۵۴، ۵۸، ۶۱)، وظیفه‌شناسی^۷ (سؤالات ۱، ۹، ۱۰، ۱۴، ۱۹، ۲۳، ۲۶، ۳۵، ۳۶، ۴۰، ۴۲، ۵۰، ۵۵، ۵۷، ۶۳)، بی‌ثباتی هیجانی^۸ (سؤالات ۵، ۶، ۱۲، ۱۸، ۲۴، ۳۰، ۳۳، ۴۳، ۴۶، ۵۲، ۵۹، ۶۲) و گشودگی به تجربه^۹ (سؤالات ۳، ۷، ۲۰، ۲۲، ۲۵، ۲۸، ۳۴، ۳۷، ۴۴، ۴۸، ۵۳، ۵۶، ۶۵) است که پاسخ‌های هریک از سؤالات با روش طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای تقریباً هرگز (نمره یک) تا تقریباً همیشه (نمره پنج) توسط آزمودنی‌ها نمره‌گذاری می‌شود. نمرات بالاتر در هر بعد نشان‌دهنده گرایش بیشتر شخصیت فرد پاسخ‌دهنده به سوی آن بعد و نمرات پایین‌تر در هر بعد بیانگر گرایش کمتر شخصیت فرد پاسخ‌دهنده به سوی آن بعد است. در هلند، ضریب آلفای کرونباخ برای عامل برون‌گرایی $0/78$

1. Composite reliability
2. Iranian Adolescents Risk-taking Scale (IARS)
3. Big Five Questionnaire for Children (BFQ-C)
4. Barbaranelli et al.
5. extraversion
6. agreeableness
7. consciosness
8. neuroticism
9. openness to experiences

توافق پذیری ۰/۸۰، گشودگی به تجربه ۰/۷۱، باوجدان بودن ۰/۷۴ و روان رنجورخویی (بی‌ثباتی هیجانی) ۰/۸۳ گزارش شده است (موریس و میسترز و دیدرن^۱، ۲۰۰۵). همچنین در آلمان، ضریب آلفای کرونباخ در دامنه بین ۰/۷۴ گشودگی تا ۰/۸۸ توافق پذیری به دست آمد (ایساو، ساساگوا و فریک^۲، ۲۰۰۶). در ایران و در پژوهش مشیریان فراخی و همکاران (۱۳۹۷) ضرایب اعتبار عامل گشودگی ۰/۷۰، روان رنجورخویی ۰/۷۲، وظیفه‌شناسی ۰/۷۰، برون‌گرایی ۰/۶۴ و توافق‌پذیری ۰/۷۳ به دست آمد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۸۰ گزارش شد که بیانگر همسانی درونی بالا عوامل است. در این مطالعه، میانگین واریانس استخراج شده برای برون‌گرایی، توافق‌پذیری، وظیفه‌شناسی، بی‌ثباتی هیجانی و گشودگی به ترتیب برابر با ۰/۲۹۸، ۰/۳۱۷، ۰/۳۳۱، ۰/۲۷۵ و ۰/۲۸۰ و مقادیر پایایی ترکیبی به ترتیب ۰/۷۴۳، ۰/۷۳۲، ۰/۷۹۵، ۰/۷۲۴ و ۰/۷۴۶ بود. در پژوهش حاضر مقدار عددی آلفای کرونباخ برای برون‌گرایی ۰/۷۳، توافق‌پذیری ۰/۷۰، وظیفه‌شناسی ۰/۷۹، بی‌ثباتی هیجانی، ۰/۷۲ و گشودگی ۰/۷۵ به دست آمد.

۲-۳. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای تجزیه و تحلیل‌های توصیفی (برای مثال، میانگین، همبستگی، انحراف استاندارد، کشیدگی و کجی) از SPSS-25 و برای تحلیل‌های استنباطی (برای مثال داده‌های پرت چندمتغیری و نرمال بودن چندمتغیره و برازش مدل) از روش آماری مدل مسیر و نرم‌افزار AMOS-24 استفاده شد.

۳. یافته‌ها

۳-۱. توصیف جمعیت‌شناختی

توزیع فراوانی شرکت‌کنندگان پسر با تعداد ۷۸ (۳۰/۱) و شرکت‌کنندگان دختر ۱۸۱ (۶۹/۹) بود. میانگین و انحراف معیار سنی پسران $15/05 \pm 1/05$ و $15/63 \pm 1/07$ بود. از لحاظ پایه تحصیلات، ۱۳ نفر (۵/۰) کلاس دهم، ۵۸ نفر (۲۲/۴) یازدهم، ۱۸۸ نفر (۷۲/۶) کلاس دوازدهم بودند.

۳-۲. توصیف و همبستگی شاخص‌های پژوهش

در این پژوهش جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از شاخص‌های کجی^۳ و کشیدگی^۴ استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد مقدار کجی بین ۰/۸۶۹ تا ۰/۷۵۸- و دامنه کشیدگی بین ۰/۶۴۱ تا ۰/۸۸۲- متغیر است که حاکی از نرمال بودن توزیع داده‌هاست (تاباچنیک و فیدل^۵، ۲۰۱۳). برای نرمالیتی چندمتغیره در نرم‌افزار ایموس، از ضریب چندمتغیری مardia استفاده شد. مقدار ضریب مardia برای داده‌های پژوهش حاضر ۳/۹۶ است که نشان می‌دهد مفروضه نرمال بودن چندمتغیره برقرار است. زمانی که داده‌های پیوسته به طور قابل توجهی از نرمال بودن انحراف ندارند، می‌توان روش برآورد بیشینه درست‌نمایی را مورد استفاده قرار داد. همچنین در مطالعه حاضر از نمونه بوت‌استرپ ۵۰۰۰ موردی با فاصله اطمینان ۹۵ درصد برای آزمایش اثر واسطه‌ای استفاده شد. جدول ۱ میانگین، انحراف معیار، الگوهای ارتباطی خانواده، پنج‌عاملی شخصیت برای کودکان و پرسشنامه خطرپذیری جوانان ایرانی و همچنین ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱. گفت‌و شنود	۱							
۲. همنوایی	-۰/۳۵**	۱						
۳. برون‌گرایی	-۰/۴۴**	-۰/۱۱۶	۱					
۴. توافق‌پذیری	-۰/۵۲۸**	-۰/۰۱۴	۰/۶۲۴**	۱				

1. Muris, Meesters & Diederren
2. Essau, Sasagawa & Frick
3. skewness
4. kurtosis
5. Tabachnick & Fidell

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۵. وظیفه‌شناسی	۰/۵۲۴**	-۰/۱۸۴**	۰/۷۱۴**	۰/۶۲۶**	۱			
۶. بی‌ثباتی	-۰/۴۲۴**	۰/۱۱۶	-۰/۷۷۳**	-۰/۶۳۷**	-۰/۷۱۹**	۱		
۷. گشودگی	۰/۵۶۰**	-۰/۰۴۷	۰/۷۲۸**	۰/۷۷۵**	-۰/۶۷۸**	-۰/۷۲۸**	۱	
۸. خطرپذیری	-۰/۳۱۸**	۰/۲۲۸**	-۰/۵۴۹**	-۰/۳۴۴**	-۰/۵۷۷**	۰/۵۶۴**	-۰/۳۷۳**	۱
میانگین ±	۴۹/۵۶±۱۶/۰۷	۳۱/۱۹±۱۰/۶۴	۲۶/۶۹±۵/۱۱	۲۳/۶۴±۴/۲۴	۳۲/۰۱±۵/۷۲	۲۷/۲۰±۴/۷۸	۲۷/۹۸±۶/۱۵	۷۵/۶۴±۲۹/۶۰
انحراف استاندارد								

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

براساس نتایج جدول ۱، گفت‌وشنود ($r = -0.318$; $P < 0.01$)، برون‌گرایی ($r = -0.549$; $P < 0.01$)، توافق‌پذیری ($r = -0.424$; $P < 0.01$)، وظیفه‌شناسی ($r = -0.577$; $P < 0.01$)، و گشودگی ($r = -0.373$; $P < 0.01$) با خطرپذیری همبستگی منفی و معنی‌دار دارد؛ درحالی‌که رابطه متغیر هم‌نوازی ($r = 0.228$; $P < 0.01$) و بی‌ثباتی هیجانی ($r = 0.564$; $P < 0.01$) با خطرپذیری مثبت و معنی‌دار است. رابطه برون‌گرایی ($r = 0.348$; $P < 0.01$)، توافق‌پذیری ($r = 0.528$; $P < 0.01$)، وظیفه‌شناسی ($r = 0.524$; $P < 0.01$) و گشودگی ($r = 0.560$; $P < 0.01$) با گفت‌وشنود مثبت و معنی‌دار و رابطه بی‌ثباتی هیجانی با گفت‌وشنود ($r = -0.424$; $P < 0.01$) منفی و معنی‌دار است. همچنین از بین پنج عامل شخصیت تنها رابطه وظیفه‌شناسی با هم‌نوازی منفی و معنی‌دار است ($r = -0.184$; $P < 0.01$).

۳-۳. بررسی مدل فرضی

برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها براساس شاخص‌های برازندگی در جدول ۲ گزارش شده است. جهت بررسی مناسب بودن مدل با داده‌ها، شاخص‌های مختلفی ارائه شده است. این شاخص‌های برازندگی در سه بخش طبقه‌بندی شده‌اند: الف- شاخص‌های برازش مطلق^۱ مثل سطح تحت پوشش کای مربع^۲، شاخص نیکویی برازش^۳ و شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده^۴؛ ب- شاخص‌های برازش تطبیقی^۵ مثل شاخص برازش تطبیقی^۶، شاخص برازش فزاینده^۷ و شاخص برازش نرم شده^۸؛ و ج- شاخص‌های برازش مقتصد^۹ مثل شاخص برازش مقتصد هنجار شده^{۱۰}، ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب^{۱۱} و کای مربع بهنجار شده^{۱۲} (کلاین، ۲۰۲۳). برای مدل مناسب، کلاین شاخص‌های زیر را پیشنهاد می‌کند: کای مربع بهنجار شده، شاخص برازش تطبیقی و شاخص نیکویی برازش. یک قاعده کلی برای شاخص‌های برازندگی این است که مقادیر برابر یا بالاتر از ۰/۹، قابل قبول هستند. علاوه بر این، میزان شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد، اگر بین ۰/۰۳ و ۰/۰۸ باشد، قابل قبول است (کلاین، ۲۰۲۳).

جدول ۲. شاخص‌های تناسب مدل برای مدل ساختاری پیشنهادی

شاخص‌های مربوط به برازش مدل	مقدار به دست آمده	دامنه مورد قبول	نتیجه برازش
درجه آزادی	۱۶	-	-
$\frac{\chi^2}{df}$	۱/۸۷۰	$\chi^2/df < 3$	تأیید مدل
نیکویی برازش	۰/۹۷	$GFI > 0.90$	تأیید مدل
شاخص نیکویی برازش انطباقی	۰/۹۵	$AGFI > 0.90$	تأیید مدل

1. absolute fit indices
2. chi-square
3. GFI
4. AGFI
5. Incremental fit indices
6. CFI
7. IFI
8. NFI
9. Parsimony fit indices
10. PNFI
11. RMSEA
12. CMIN

شاخص برازش مقایسه‌ای	۰/۹۹	CFI > ۰/۹۰	تأیید مدل
شاخص برازش هنجار شده (بنتلر-بونت)	۰/۹۷	NFI > ۰/۹۰	تأیید مدل
خطای ریشه مجذور میانگین تقریب	۰/۰۵۸	RMSEA ≤ ۰/۱۰	تأیید مدل

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد ضریب شاخص ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب RMSEA (۰/۰۵۸)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) ۰/۹۷، شاخص نیکویی برازش (GFI) ۰/۹۸، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI) ۰/۹۶ است که دلالت بر برازش بسیار مناسب و مطلوب مدل مفهومی مورد نظر دارد. با توجه به اینکه مدل اولیه دارای برازش مطلوبی نبود، با حذف مسیرهای غیرمعنادار گفت‌وشنود با خطرپذیری و همنوایی با وظیفه‌شناسی الگوی نهایی بهبود یافت.

جدول ۳. مسیرها و ضرایب استاندارد و غیراستاندارد در مدل

متغیرها	Estimate	Standardized	S.E.	C.R.	P
گفت‌وشنود ← خطرپذیری	-۰/۰۲۹	-۰/۰۱۶	۰/۱۴۴	-۰/۱۹۹	۰/۸۴۳
همنوایی ← خطرپذیری	۰/۵۰۱	۰/۱۸۲	۰/۱۳۸	۳/۶۴	۰/۰۰۱
برون‌گرایی ← خطرپذیری	-۱/۲۵	-۰/۲۴۱	۰/۲۸۱	-۴/۴۷	۰/۰۰۱
توافق‌پذیری ← خطرپذیری	-۰/۱۶۷	-۰/۰۲۸	۰/۳۸۰	-۰/۴۳۱	۰/۶۶۶
گشودگی ← خطرپذیری	-۱/۱۶	-۰/۲۴۰	۰/۲۹۰	-۴/۰۲	۰/۰۰۱
بی‌ثباتی هیجانی ← خطرپذیری	۱/۶۸	۰/۳۱۲	۰/۲۸۹	۵/۸۲	۰/۰۰۱
وظیفه‌شناسی ← خطرپذیری	-۱/۵۵	-۰/۳۵۵	۰/۲۴۸	-۶/۲۶	۰/۰۰۱
گفت‌وشنود ← برون‌گرایی	۰/۱۳۸	۰/۴۴۸	۰/۰۱۸	۷/۵۳	۰/۰۰۱
گفت‌وشنود ← توافق‌پذیری	۰/۱۳۹	۰/۵۲۸	۰/۰۱۴	۹/۹۸	۰/۰۰۱
گفت‌وشنود ← گشودگی	۰/۱۹۹	۰/۵۶۰	۰/۰۱۸	۱۰/۸۷	۰/۰۰۱
گفت‌وشنود ← بی‌ثباتی هیجانی	-۰/۱۳۸	-۰/۴۲۴	۰/۰۱۸	-۷/۵۳	۰/۰۰۱
گفت‌وشنود ← وظیفه‌شناسی	۰/۲۱۱	۰/۵۲۴	۰/۰۲۳	۹/۲۵	۰/۰۰۱
همنوایی ← وظیفه‌شناسی	-۰/۰۰۱	-۰/۰۰۱	۰/۰۳۴	-۰/۰۰۵	۰/۹۹۶

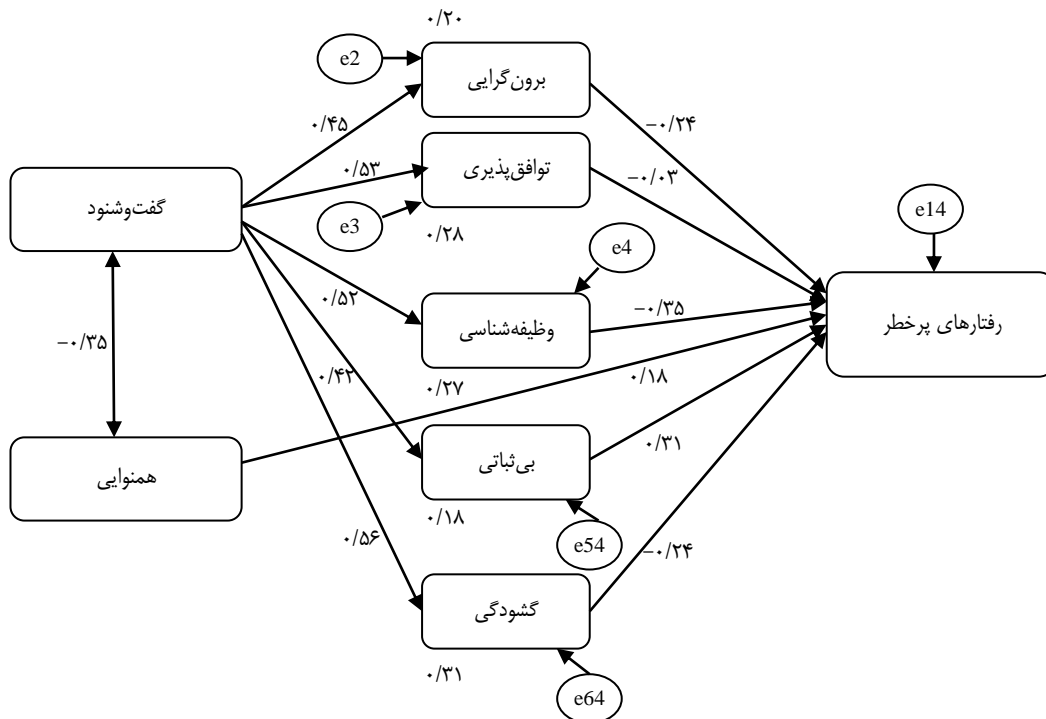
براساس جدول ۳، ضریب مسیر برون‌گرایی ($\beta = -0/241; P < 0/001$)، وظیفه‌شناسی ($\beta = -0/355; P < 0/001$) و گشودگی ($\beta = -0/240; P < 0/001$) با خطرپذیری منفی و معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر همنوایی ($\beta = 0/182; P < 0/001$) و بی‌ثباتی هیجانی ($\beta = 0/312; P < 0/001$) با خطرپذیری مثبت و معنی‌دار است. شایان ذکر است ضریب مسیر توافق‌پذیری ($\beta = -0/167; P = 0/666$) با خطرپذیری معنی‌دار نبود. ضریب مسیر گفت‌وشنود با برون‌گرایی ($\beta = 0/138; P < 0/001$)، توافق‌پذیری ($\beta = 0/139; P < 0/001$)، وظیفه‌شناسی ($\beta = 0/524; P < 0/001$) و گشودگی ($\beta = 0/560; P < 0/001$) مثبت و معنی‌دار اما با بی‌ثباتی هیجانی منفی و معنی‌دار ($\beta = -0/424; P < 0/001$) است. از آزمون پلاگین نیز برای ارزیابی اثرات غیرمستقیم استفاده شد.

جدول ۴. روابط غیرمستقیم در مدل

متغیرها	Estimate	Standardized	Lower Bounds	Upper Bounds	P
گفت‌وشنود ← برون‌گرایی ← خطرپذیری	-۰/۱۹۱	-۰/۱۰۸***	-۰/۳۴۳	-۰/۰۷۴	۰/۰۰۹
گفت‌وشنود ← توافق‌پذیری ← خطرپذیری	-۰/۰۲۶	-۰/۰۱۵	-۰/۱۲۰	۰/۱۶۳	۰/۴۸۲
گفت‌وشنود ← گشودگی ← خطرپذیری	-۰/۲۳۸	-۰/۱۳۴	-۰/۴۳۹	۰/۰۶۱	۰/۰۶۹
گفت‌وشنود ← بی‌ثباتی ← خطرپذیری	۰/۲۳۴	۰/۱۳۳**	۰/۱۰۸	۰/۳۸۲	۰/۰۰۳
گفت‌وشنود ← وظیفه‌شناسی ← خطرپذیری	-۰/۳۲۶	-۰/۱۸۴***	-۰/۵۰۸	-۰/۱۷۶	۰/۰۰۱

* $P < 0/05$, ** $P < 0/01$, *** $P < 0/001$

همان‌طور که در جدول ۴ نشان داده شده است، حد بالا و پایین متغیرهای برون‌گرایی، بی‌ثباتی هیجانی و وظیفه‌شناسی در رابطه بین گفت‌وشنود و خطرپذیری صفر را دربر نمی‌گیرند، بنابراین این متغیرها نقش واسطه‌ای را در رابطه بین این دو متغیر ذکر شده ایفا می‌کنند. شکل ۲ الگوی نهایی پژوهش حاضر همراه با ضرایب استاندارد را نشان می‌دهد.

شکل ۲. مقادیر استانداردشده مدل مسیر

۴. بحث و نتیجه‌گیری

هدف مطالعه حاضر، بررسی نقش واسطه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت در رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده با رفتارهای پرخطر در نوجوانان بود. یافته‌های مطالعه حاضر نشانگر رابطه معنی‌دار و منفی بین عامل گفت‌وشنود با رفتارهای پرخطر و رابطه معنی‌دار و مثبت عامل همنوایی با رفتارهای پرخطر بود. همچنین در بین ویژگی‌های شخصی، هر یک از توافق‌پذیری، گشودگی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی با رفتارهای پرخطر رابطه منفی و معنی‌دار و بی‌ثباتی هیجانی رابطه مثبت و معنی‌دار داشتند. در عین حال این مطالعه شواهد مهمی از نقش واسطه‌ای عامل برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، و بی‌ثباتی هیجانی در رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده با رفتارهای پرخطر در نوجوانان فراهم کرده است.

یافته‌های مطالعه حاضر در این مورد که هرچه میزان بعد گفت‌وشنود بین اعضای خانواده افزایش یابد، سبب کاهش رفتارهای پرخطر نوجوانان می‌شود و برعکس با افزایش نمرات بعد همنوایی در خانواده، رفتارهای پرخطر افزایش می‌یابد، هم‌راستا با یافته‌های تعدادی از مطالعات مشابه در مورد نقش الگوهای ارتباطی خانواده در کاهش سوء مصرف مواد روان‌گردان صنعتی (رشیدی، محسنی و گل محمدیان، ۱۳۹۶) و آمادگی به اعتیاد (صدری دمیرچی، قره رییس درویشلو و رحیمی زرج آباد، ۱۳۹۷) و نیز نقش محافظتی شیوه‌های فرزندپروری مثبت در کاهش رفتارهای پرخطر (سینگ، ۲۰۲۲) است. همچنین مشابه یافته‌های مطالعه حاضر، مطالعات نشان داده‌اند رفتارهای خاص والدینی که بر رفتارهای سلامت نوجوانان تأثیر می‌گذارند، شامل نوع نظم و انضباط (سازگار در مقابل ناسازگار)، سطح مشارکت والدین، سطح نظارت والدین، نوع ارتباط (پنکپید و پلتزر^۱، ۲۰۲۰؛ وانگ^۲، ۲۰۱۴) و سبک فرزندپروری است (হারدی^۳، ۲۰۲۱). در تبیین اهمیت و نقش عوامل محیطی خانوادگی در خطرپذیری نوجوانان می‌توان بر نظریه اجتماعی کردن اولیه^۴ تأکید کرد که پیشنهاد می‌کند رفتارهای پرخطر نوجوانان در زمینه‌های اجتماعی آموخته می‌شوند و تحت تأثیر ماهیت تعامل با والدین و همسالان قرار می‌گیرند. این نظریه فرض می‌کند که نظارت و مشارکت

1. Pengpid & Peltzer
2. Wang
3. Hardie
4. The Primary Socialization Theory (PST)

والدین بر افراط و تفریط نوجوانان در رفتارهای مخرب سلامت تأثیر زیادی می‌گذارد (فرانسیس و تورپ^۱، ۲۰۱۰). در واقع نوجوانانی که والدینشان تمایل به جدایی یا عدم مشارکت دارند، ممکن است احساس طرد شدن کنند و احساسات منفی را تجربه کنند که این وضعیت ممکن است آن‌ها را به سمت رفتارهای پرخطر سوق دهد (سینگ، ۲۰۲۲). همچنین مطابق نظریه پذیرش و رد بین فردی^۲، نوجوانانی که رابطه مثبت و پذیرنده‌ای با والدین خود دارند، ترجیح می‌دهند از راهبردهای مقابله‌ای مثبت‌تر استفاده کنند. در مقابل، نوجوانانی که توسط والدین خود طرد می‌شوند و مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرند، تمایل به انجام رفتارهای نامناسب به‌عنوان مکانیسم مقابله با طرد شدن دارند (روهتر^۳، ۲۰۱۶).

در مطالعه حاضر، بی‌ثباتی هیجانی و هم‌نواپی به‌عنوان عوامل خطر و گفت‌و شنود و توافق‌پذیری، گشودگی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی به‌عنوان عوامل محافظت‌کننده برای رفتارهای پرخطر نوجوانان شناسایی شدند. علاوه بر نقش الگوهای ارتباطی و کیفیت روابط خانوادگی در خطرپذیری نوجوانان سایر عوامل از جمله ویژگی‌های شخصیتی نیز می‌توانند در این رابطه مؤثر باشند. در واقع براساس نظریه رفتار مشکل^۴، رفتارهای سالم یا ناسالم محصول عوامل مخاطره‌آمیز و محافظتی مختلف است. دونوان، جسور و کاستا^۵ (۱۹۹۱) یک «سندرم رفتار پرخطر»^۶ اساسی را پیشنهاد کردند که شامل عوامل شخصیتی، موقعیتی و رفتاری مختلف است و اظهار داشتند که ترکیب منحصربه‌فرد این عوامل ممکن است نوجوانان را مستعد به‌دست‌آوردن رفتارهای ناسالم و مشکل‌ساز کند. این یافته‌ها با نتایج مطالعاتی که نشان می‌دهند بین ویژگی‌های شخصیتی و رفتارهای پرخطر مانند سیگار کشیدن (گراهام و همکاران، ۲۰۱۷)، مصرف الکل (توریانو و همکاران، ۲۰۱۵)، سوءمصرف مواد (توریانو و همکاران، ۲۰۱۲) رابطه جنسی محافظت‌نشده (تراپست و همکاران^۷، ۲۰۰۲) و رفتارهای پرخطر (سینگ، ۲۰۲۲) رابطه وجود دارد همسو است. مدل رفتار سلامت شخصیت نشان می‌دهد شخصیت به‌طور غیرمستقیم از طریق رفتارهای خاص، بر سلامت و مرگ‌ومیر تأثیر می‌گذارد (توریانو و همکاران، ۲۰۱۲). در مطالعه حاضر از بین ویژگی‌های شخصیت، برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی و بی‌ثباتی هیجانی از توان واسطه‌ای بین الگوهای ارتباطی خانواده و رفتارهای پرخطر در نوجوانان برخوردارند. در مطالعات مختلف، به‌کرات نقش ویژگی‌های بی‌ثباتی هیجانی، وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر (سینگ، ۲۰۲۲؛ ویستون و جسکون^۸، ۲۰۱۵؛ توریانو و همکاران ۲۰۱۲) یا سایر رفتارهای دیگر از جمله خودکارآمدپنداری تحصیلی (باعزت و همکاران، ۱۳۹۵) گزارش شده است. یک دیدگاه نظری بی‌ثباتی هیجانی (روان‌رنجورخویی) و رفتارهای پرخطر را با فرایندهای هیجانی پیوند می‌دهد. بی‌ثباتی هیجانی به‌طور قابل‌توجهی عاطفه منفی (اضطراب، افسردگی) و استرس ادراک‌شده را پیش‌بینی می‌کند (مروچک و آلمیدا^۹، ۲۰۰۴) و فقدان توانایی در تنظیم این احساسات منفی و استرس همراه آن، افراد را مستعد انجام رفتارهای پرخطر برای کاهش استرس ادراک‌شده و عاطفه منفی می‌کند. اگرچه این خوددرمانی سبب تسکین روانی کوتاه‌مدت می‌شود، هزینه سلامت جسمانی را به همراه دارد (سینگ، ۲۰۲۲).

وظیفه‌شناسی، بیانگر گرایش برای توصیف رفتاری برنامه‌ریزی‌شده، سازمان‌یافته و معطوف به هدف است که به قصد به‌تأخیرانداختن لذت و پیروی از هنجارها و قوانین استفاده می‌شود (بلاچینو و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۷). نتایج مطالعات مختلف از نقش تفسیری عامل وظیفه‌شناسی برای پیش‌بینی کنش‌وری افراد در موقعیت‌های مختلف حمایت کرده‌اند. در واقع، فرض می‌شود که رابطه بین وظیفه‌شناسی با بیش‌ارزش‌گذاری برای متابعت از استانداردها و قوانین، سبب می‌شود تمایل به انتخاب اشکال مختلف رفتارهای استفاده پرخطر و مشکل‌آفرین در افراد کاهش یابد (شفر و پستلت وایت^{۱۱}، ۲۰۱۲). یافته‌ها درمورد برون‌گرایی نیاز به

1. Francis & Thorpe
2. Interpersonal Acceptance-Rejection Theory (IPAR)
3. Rohner
4. problem behaviour theory
5. Donovan, Jessor & Costa
6. risk behaviour syndrome
7. Trobst et al.
8. Weston & Jackson
9. Mroczek & Almeida
10. Błachnio et al.
11. Shaffer & Postlethwaite

کاوش بیشتر دارد؛ چرا که یافته‌های مطالعه حاضر با نتایج یک مطالعه در تناقض است (توریانو و همکاران، ۲۰۱۲). در سایر مطالعات نیز این نوع یافته‌های متفاوت تکرار شده است (مالوف، تورشتاینسون و شوته^۱، ۲۰۰۶). در مطالعه حاضر، برون‌گرایی به صورت منفی پیش‌بینی‌کننده و واسطه رفتارهای پرخطر بود؛ درحالی‌که در مطالعه مشابه، این رابطه مثبت گزارش شد؛ با افزایش سطح برون‌گرایی رفتارهای پرخطر نیز افزایش یافته بود. مطالعات بخشی از این یافته‌های متناقض را به میزان شیوع رفتارهای پرخطر در مکان مورد پژوهش و سن آزمودنی‌ها نسبت داده‌اند. بر همین اساس در مکان‌هایی که شیوع رفتارهای پرخطر بسیار زیاد است و آزمودنی‌ها نیز عموماً در سنین دانشگاهی قرار دارند، رابطه بین برون‌گرایی و رفتارهای پرخطر (سوءمصرف مواد) مثبت گزارش شده است (توریانو و همکاران، ۲۰۱۲؛ مالوف و همکاران، ۲۰۰۶). اگرچه دسترسی به آمار معتبری از میزان رفتارهای پرخطر در شهر بوشهر نسبتاً دشوار است، با توجه به اینکه نمونه‌های مطالعه حاضر را دانش‌آموزانی تشکیل می‌دهند که در مدرسه و تحت شرایط ویژه نظارت و مراقبتی در آن، تحت مطالعه قرار گرفته‌اند، احتمالاً در توضیح نتایج به دست آمده کمک‌کننده باشد.

مهم‌ترین محدودیت مطالعه حاضر مانند اغلب مطالعات، مربوط به روش استفاده از پرسشنامه است که می‌تواند نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. در این روش امکان ارائه پاسخ‌های اجتماعی مطلوب از سوی مشارکت‌کنندگان را نمی‌توان رد کرد. این پژوهش به صورت مقطعی انجام شده است که می‌تواند تعمیم‌دهی در درازمدت را با محدودیت مواجه کند. باید تأکید شود این پژوهش هم‌زمان با پاندمی کووید ۱۹ انجام شده و پژوهشگران به جهت رعایت پروتکل‌های بهداشتی مجبور شدند پرسشنامه‌ها را به صورت آنلاین توزیع کنند. این موضوع ممکن است به جهت عدم دسترسی حضوری دانش‌آموزان به پژوهشگران جهت رفع سؤالات احتمالی، بر نتایج این پژوهش تأثیر گذاشته باشد. به عنوان نتیجه‌گیری کلی، این مطالعه اهمیت الگوهای ارتباطی خانواده و شخصیت را در رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان برجسته کرد و نشان داد نوع روابط بین اعضای خانواده و نیز ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند در بروز این نوع رفتارها مؤثر باشند. درمانگران باید این متغیرها را در حین توسعه برنامه‌های مداخله‌ای با هدف کاهش رفتارهای پرخطر در نظر داشته باشند. ارزیابی و شناسایی مشکلات ارتباطی در خانواده و ویژگی‌های شخصیتی ناسازگار در دوران نوجوانی ممکن است زمان بهتری برای ایجاد تغییرات در این حوزه‌ها باشد؛ زیرا اعتقاد بر این است که مهم‌ترین تغییرات در این حوزه‌ها در همین دوران رخ می‌دهند (رابرتز، والتون و ویختبائر^۲، ۲۰۰۶).

در راستای محدودیت‌های پژوهش حاضر، مطالعات آینده ممکن است یافته‌های مطالعه حاضر را نیز در مطالعات طولی تأیید کنند. همچنین پژوهشگران می‌توانند بر نقش جنسیت و سن دانش‌آموزان در مقاطع متوسطه اول و متوسطه دوم در بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش تأکید ورزند. به عنوان پیشنهادهای کاربردی مطالعه حاضر مشاوران مدارس می‌توانند در قالب کارگاه‌ها و سایر برنامه‌های آموزشی، دانش‌آموزان و والدین را در مورد نقش متغیرهای شخصیتی و خانوادگی در ارتقای سلامت جسمی و روانی حساس کنند و آگاهی آنان را افزایش دهند. در کلینیک‌های روان‌شناختی، توجه و تأکید بر نقش عوامل شخصیتی در بروز رفتارهای پرخطر می‌تواند در انتخاب مناسب‌تر مداخلات پیشگیری‌کننده و درمانی کمک‌کننده باشد.

۵. ملاحظات اخلاقی

از مهم‌ترین ملاحظات اخلاقی پژوهش حاضر می‌توان به این موارد اشاره کرد: شرکت‌کنندگان از هدف تحقیق و مراحل اجرای آن مطلع شدند و برای شرکت در آن رضایت داشتند. آن‌ها همچنین از محرمانه‌بودن اطلاعات خود اطمینان داشتند. می‌توانستند هر زمان که بخواهند مطالعه را ترک کنند و در صورت تمایل، نتایج تحقیق در اختیار آن‌ها قرار بگیرد. به آنان تأکید شد این پژوهش دانشگاهی است و هیچ استفاده آموزشی یا انضباطی در مدارس نخواهد داشت. همچنین در نگارش مقاله مواردی مانند ارجاع‌دهی درست و کامل به مقالات، عدم جانبداری یا سوگیری در گزارش یافته‌ها و پرهیز از ذکر مطالب بدون اشاره به منابع آن‌ها و صحت و اعتبار متن اشاره کرد.

۶. سیاست‌گذاری و حمایت مالی

از دانش‌آموزان، مدیران، معلمان و تمامی افرادی که به هر نحو ما را در اجرای این پژوهش یاری دادند قدردانی می‌شود. پژوهشگران در اجرای این پژوهش، از هیچ حمایت یا کمک مالی سود نبرده‌اند.

۷. تعارض منافع

نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافی در این مقاله وجود ندارد.

منابع

- باعزت، ف.، رضاپور، ص.، و معتقدی‌فرد، م. (۱۳۹۵). ارائه مدل پیش‌بینی خودکارآمدپنداری تحصیلی براساس ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده با نقش میانجی‌گر ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان. *فصلنامه سلامت روان کودک*. ۳(۴)، ۱۳-۳. <http://childmentalhealth.ir/article-1-160-fa.html>
- دلالتگر لنگرودی، ک.، حسین خانزاده، ع.، طاهر، م.، و مجرد، آ. (۱۳۹۷). نقش هیجان‌پذیری و توانایی خودمهارگری در تبیین رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان. *فصلنامه سلامت روان کودک*. ۵(۱)، ۲۵-۳۵. <http://childmentalhealth.ir/article-1-273-en.html>
- رشیدی، ع.، محسنی، ز.، و گل‌محمدیان، م. (۱۳۹۶). نقش جو عاطفی خانواده، ادراک شیوه فرزندپروری، الگوهای ارتباطی خانواده و ادراک حمایت اجتماعی (خانواده) در پیش‌بینی سوءمصرف مواد روان‌گردان صنعتی دانشجویان. *فصلنامه اعتیادپژوهشی سوءمصرف مواد*. ۱۱(۴۱)، ۱۰۳-۱۲۳. <http://etiadjohi.ir/article-1-957-en.html>
- زاده‌محمدی، ع.، احمدآبادی، ز.، و حیدری، م. (۱۳۹۰). تدوین و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی. *مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار)*. ۱۷(۳)، ۲۲۵-۲۱۸. <http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-1417-en.html>
- صدری دمیرچی، ا.، قره‌رییس درویشلو، س.، و رحیمی زرج‌آباد، ن. (۱۳۹۷). نقش الگوهای ارتباطی خانواده و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی آمادگی به اعتیاد در جوانان. *فصلنامه اعتیادپژوهشی سوءمصرف مواد*. ۱۲(۴۵)، ۱۱۳-۱۳۰. <http://etiadjohi.ir/article-1-1522-en.html>
- کوروش‌نیا، م.، و لطیفیان، م. (۱۳۸۶). بررسی رابطه ابعاد الگوهای ارتباطات خانواده با میزان اضطراب و افسردگی فرزندان. *خانواده‌پژوهی*. ۳(۱۰)، ۵۸۷-۶۰۰. http://jfr.sbu.ac.ir/article_96933.html?lang=fa
- محمدی‌زاده، آ.، و میرهاشمی، م. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اهمال‌کاری براساس الگوهای ارتباطی، رابطه والد-فرزندی و تأثیر آن بر آموزش الگوهای رفتاری دانشجویان. *فصلنامه توسعه آموزش جنسی‌شاپور/اهواز*. ۱۱(۴)، ۹۲۴-۹۱۲. <https://doi.org/10.22118/edc.2020.242190.1483>
- مشیریان فراچی، م.، اصغری ابراهیم‌آباد، م.، گرجی، ع.، و بیگدلی، ا. (۱۳۹۷). ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه پنج‌عاملی بزرگ شخصیت برای کودکان و نوجوانان در مشهد. *مجله علوم اعصاب شفای خاتم*. ۷(۱)، ۱۳-۲۲. <http://shfayekhatam.ir/article-1-1856-fa.html>

References

- Allport, G. W. (1960). The open system in personality theory. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 61(3), 301. <https://doi.org/10.1037/h0043619>
- Baezzat, F., Rezapour, S., & Motaghefard, M. (2017). Presenting the prediction model of academic self-efficacy based on dimensions of family communication patterns with the mediate role of personality traits of students. *Quarterly Journal of Child Mental Health*, 3(4), 3-13. <http://childmentalhealth.ir/article-1-160-en.html> (In Persian)

- Bahadivand, S., Doosti-Irani, A., Karami, M., Qorbani, M., & Mohammadi, Y. (2021). Prevalence of high-risk behaviors among Iranian adolescents: A comprehensive systematic review and meta-analysis. *Journal of Education and Community Health*, 8(2), 135-142. <https://doi.org/10.52547/jech.8.2.135>
- Barbaranelli, C., Caprara, G. V., Rabasca, A., & Pastorelli, C. (2003). A questionnaire for measuring the Big Five in late childhood. *Personality and Individual Differences*, 34(4), 645-664. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00051-X](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00051-X)
- Benson, A., O'Toole, S., Lambert, V., Gallagher, P., Shahwan, A., & Austin, J. K. (2015). To tell or not to tell: a systematic review of the disclosure practices of children living with epilepsy and their parents. *Epilepsy & Behavior*, 51, 73-95. <https://doi.org/10.1016/j.yebeh.2015.07.013>
- Błachnio, A., Przepiorka, A., Senol-Durak, E., Durak, M., & Sherstyuk, L. (2017). The role of personality traits in Facebook and Internet addictions: A study on Polish, Turkish, and Ukrainian samples. *Computers in Human Behavior*, 68, 269-275. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.11.037>
- Branje, S. J., Hale, W. W., Frijns, T., & Meeus, W. H. (2010). Longitudinal associations between perceived parent-child relationship quality and depressive symptoms in adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38(6), 751-763. <http://dx.doi.org/10.1007/s10802-010-9401-6>
- Byrne, B. M. (2013). *Structural equation modeling with EQS: Basic concepts, applications, and programming*. USA, Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203726532>
- Chinchilla, M. A., & Kosson, D. S. (2016). Psychopathic traits moderate relationships between parental warmth and adolescent antisocial and other high-risk behaviors. *Criminal Justice and Behavior*, 43(6), 722-738. <https://doi.org/10.1177/0093854815617216>
- de Oliveira Pinheiro, B., Monezi Andrade, A. L., Lopes, F. M., Reichert, R. A., de Oliveira, W. A., da Silva, A. M. B., & De Micheli, D. (2022). Association between quality of life and risk behaviors in Brazilian adolescents: An exploratory study. *Journal of Health Psychology*, 27(2), 341-351. <https://doi.org/10.1177/1359105320953472>
- Delalatgar Langroude, K., Hosseinkhanzadeh, A. A., Taher, M., & Mojarrad, A. (2018). The role of emotionality and self-control ability in explaining risk behaviors in students. *Quarterly Journal of Child Mental Health*, 5(1), 25-35. <http://childmentalhealth.ir/article-1-273-en.html> (In Persian)
- Diclemente, R. J., Hansen, W. B., & Ponton, L. E. (Eds). (2013). *Handbook of adolescent health risk behavior*. New York, NY: Springer Science & Business Media. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-0203-0>
- Donovan, J. E., Jessor, R., & Costa, F. M. (1991). Adolescent health behavior and conventionality-unconventionality: An extension of problem-behavior theory. *Health Psychology*, 10(1), 52-61. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.10.1.52>
- Essau, C. A., Sasagawa, S., & Frick, P. J. (2006). Callous-unemotional traits in a community sample of adolescents. *Assessment*, 13(4), 454-469. <https://doi.org/10.1177/1073191106287354>
- Francis, S. A., & Thorpe, R. J. (2010). Using the primary socialization theory to predict substance use and sexual risk behaviors between black and white adolescents. *Substance Use & Misuse*, 45(13), 2113-2129. <https://doi.org/10.3109/10826081003682248>
- Friedman, M. S., Marshal, M. P., Guadamuz, T. E., Wei, C., Wong, C. F., Saewyc, E. M., & Stall, R. (2011). A meta-analysis of disparities in childhood sexual abuse, parental physical abuse, and peer victimization among sexual minority and sexual nonminority individuals. *American Journal of Public Health*, 101(8), 1481-1494. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2009.190009>
- Giluk, T. L., & Postlethwaite, B. E. (2015). Big five personality and academic dishonesty: A meta-analytic review. *Personality and Individual Differences*, 72, 59-67. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.08.027>

- Graham, E. K., Rutsohn, J. P., Turiano, N. A., Bendayan, R., Batterham, P. J., Gerstorf, D., ... & Mroczek, D. K. (2017). Personality predicts mortality risk: An integrative data analysis of 15 international longitudinal studies. *Journal of Research in Personality, 70*, 174–186. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2017.07.005>
- Gupta, S. K., Ambekar, A., Dhawan, A., & Mehta, M. (2017). Personality profile of alcohol and injecting opioid users: A comparative study from India. *Asian Journal of Psychiatry, 25*, 142-146. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2016.10.026>
- Hamann, C., Schwab-Reese, L., O'Neal, E. E., Butcher, B., Yang, J., & Peek-Asa, C. (2019). Family communication patterns and teen driving intervention effectiveness. *American Journal of Health Behavior, 43*(5), 963-975. <https://doi.org/10.5993/AJHB.43.5.8>
- Hardie, B. (2021). Why monitoring doesn't always matter: The interaction of personal propensity with physical and psychological parental presence in a situational explanation of adolescent offending. *Deviant Behavior, 42*(3), 329–352. <https://doi.org/10.1080/01639625.2019.1673924>
- Jensen, M. (2015). Personality Traits, Learning and Academic Achievements. *Journal of Education and Learning, 4*(4), 91-118. <http://dx.doi.org/10.5539/jel.v4n4p91>
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications. <https://www.guilford.com/books/Principles-and-Practice-of-Structural-Equation-Modeling/Rex-Kline/9781462551910>
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a theory of family communication. *Communication Theory, 12*(1), 70-91. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2002.tb00260.x>
- Kouroshnia, M., & Latifian, M. (2007). Examining the relationship between dimensions of family communication patterns and children's anxiety and depression levels. *Journal of Family Research, 3*(2), 587-600. https://jfr.sbu.ac.ir/article_96933.html?lang=en (In Persian)
- Kowalski, A. J., Addo, O. Y., Kramer, M. R., Martorell, R., Norris, S. A., Waford, R. N., ... & Stein, A. D. (2021). Initial engagement and persistence of health risk behaviors through adolescence: longitudinal findings from urban South Africa. *BMC pediatrics, 21*(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12887-020-02486-y>
- Lee, M., & Jung, I. (2012) Comparisons of temperament and character between problematic internet users and problematic drug users in Korean adolescents. *Open Journal of Psychiatry, 2*, 228-234. <http://dx.doi.org/10.4236/ojpsych.2012.23030>
- Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., & Schutte, N. S. (2006). The five-factor model of personality and smoking: A meta-analysis. *Journal of Drug education, 36*(1), 47-58. <https://doi.org/10.2190/9EP8-17P8-EKG7-66AD>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (2004). A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and Individual Differences, 36*(3), 587–596. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00118-1](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00118-1)
- Mohamadizadeh, A., & Mirhashemi, M. (2021). Predicting procrastination based on communication patterns, parent-child relationship and its effect on teaching students' behavioral patterns. *Educational Development of Judishapur, 11*(4), 912-924. <https://doi.org/10.22118/edc.2020.242190.1483> (In Persian)
- Moshirian Farahi, M., Asghari Ebrahimabad, M. J., Gorji, A., & Bigdeli, I. (2019). Psychometric features of the big-five personality questionnaire for children and adolescence in Mashhad. *The Neuroscience Journal of Shefaye Khatam, 7*(1), 13-22. <http://dx.doi.org/10.29252/shefa.7.1.13> (In Persian)
- Mroczek, D. K., & Almeida, D. M. (2004). The effect of daily stress, personality, and age on daily negative affect. *Journal of Personality, 72*(2), 355–378. <https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00265.x>

- Muris, P., Meesters, C., & Dideren, R. (2005). Psychometric properties of the Big Five Questionnaire for Children (BFQ-C) in a Dutch sample of young adolescents. *Personality and individual differences, 38*(8), 1757-1769. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.11.018>
- Pengpid, S., & Peltzer, K. (2020). High psychological distress among school-going adolescents in Afghanistan: Prevalence and correlates from a national survey. *Vulnerable Children and Youth Studies, 15*(1), 40-47. <https://doi.org/10.1080/17450128.2019.1679937>
- Qu, Y., Fuligni, A. J., Galvan, A., & Telzer, E. H. (2015). Buffering effect of positive parent-child relationships on adolescent risk taking: A longitudinal neuroimaging investigation. *Developmental Cognitive Neuroscience, 15*, 26-34. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2015.08.005>
- Rashidi, A. R., Mohseni, Z., & Golmohammadian, M. (2017). On the role of family emotional atmosphere, perception of parenting styles, family communication patterns and perceived social support in predicting the abuse of industrial psychoactive substances in students. *Scientific Quarterly Research on Addiction, 11*(41), 103-123. <http://etiadjpajohi.ir/article-1-957-en.html> (In Persian)
- Roberts, B. W., Walton, K. E., & Viechtbauer, W. (2006). Patterns of mean-level change in personality traits across the life course; A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin, 132*(1), 1-25. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.132.1.1>
- Rohner, R. P. (2016). Introduction to interpersonal acceptance-rejection theory (IPARTheory) and evidence. *Online Readings in Psychology and Culture, 6*(1), 2307-0919. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1055>
- Sadri Damirchi E., Raeis Gharedarvishloo S., & Rahimi Zaragabad N. (2018). The role of family communication patterns and attachment styles in prediction of drug abuse among youth. *Etiadjpajohi, 12* (45), 113-130. <http://etiadjpajohi.ir/article-1-1522-en.html> (In Persian)
- Savell, S. M., Saini, R., Ramos, M., Wilson, M. N., Lemery-Chalfant, K., & Shaw, D. S. (2023). Family processes and structure: Longitudinal influences on adolescent disruptive and internalizing behaviors. *Family Relations, 72*(1), 361-382. <https://doi.org/10.1111/fare.12728>
- Shaffer, J. A., & Postlethwaite, B. E. (2012). A matter of context: A meta-analytic investigation of the relative validity of contextualized and noncontextualized personality measures. *Personnel Psychology, 65*(3), 445-493. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2012.01250.x>
- Shek, D. T., Xie, Q., & Lin, L. (2015). The impact of family intactness on family functioning, parental control, and parent-child relational qualities in a Chinese context. *Frontiers in Pediatrics, 2*, 149. <https://doi.org/10.3389/fped.2014.00149>
- Singh, P. (2022). Emotion regulation difficulties, perceived parenting and personality as predictors of health-risk behaviours among adolescents. *Current Psychology, 1-16*. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02536-3>
- Sun, Y., Li, X., Xu, L., Ma, Z., Yang, Y., Yin, T., ... & Liu, J. (2021). Health-related risky behaviors in Chinese adolescents with autism: a cross-sectional study. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 15*(1), 1-11. <https://doi.org/10.1186%2Fs13034-021-00390-6>
- Syah Putri, E. N., Kusumaningrum, T., & Tristiana, R. D. (2022). The relationship of parents' communication patterns and peer-group interaction with sexual risk behavior in adolescents. *International Journal of Adolescent Medicine and Health, 34*(3), 20190166. <https://doi.org/10.1515/ijamh-2019-0166>
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* (Vol. 6, pp. 497-516). Boston, MA: pearson.
- Trobst, K. K., Herbst, J. H., Masters III, H. L., & Costa Jr, P. T. (2002). Personality pathways to unsafe sex: Personality, condom use, and HIV risk behaviors. *Journal of Research in Personality, 36*(2), 117-133. <https://doi.org/10.1006/jrpe.2001.2334>

- Turiano, N. A., Chapman, B. P., Gruenewald, T. L., & Mroczek, D. K. (2015). Personality and the leading behavioral contributors of mortality. *Health Psychology, 34*(1), 51–60.
<https://doi.org/10.1037/hea0000038>
- Turiano, N. A., Whiteman, S. D., Hampson, S. E., Roberts, B. W., & Mroczek, D. K. (2012). Personality and substance use in midlife: Conscientiousness as a moderator and the effects of trait change. *Journal of Research in Personality, 46*(3), 295–305.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2012.02.009>
- Wang, H. (2014). The relationship between parenting styles and academic and behavioral adjustment among urban Chinese adolescents. *Chinese Sociological Review, 46*(4), 19–40.
<https://doi.org/10.2753/CSA2162-0555460402>
- Weston, S. J., & Jackson, J. J. (2015). Identification of the healthy neurotic: Personality traits predict smoking after disease onset. *Journal of Research in Personality, 54*, 61–69.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2014.04.008>
- Zadeh Mohammadi, A., Ahmadabadi, Z., & Heidari, M. (2011). Construction and assessment of psychometric features of Iranian adolescents risk-taking scale. *Iranian Journal of Psychiatry & Clinical Psychology, 17*(3), 218–225. <http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-1417-en.html> (In Persian)